

Bartoszkiewicz Jan

Data urodzenia: 1813

ksiądz katolicki, proboszcz w Chełmnie i Szynychu, współzałożyciel organu prasowego Ligi Polskiej „Szkółka Narodowa”, poseł do sejmiku pruskiego w l. 1849-1863, członek zwyczajny Towarzystwa Naukowego w Toruniu w l. 1877-1900.

Jan Nepomucen Bartoszkiewicz urodził się w 1813 r. w Pobiedziskach (pow. gnieźnieński), w rodzinie kupieckiej Piotra i Marianny z Szymańskich. Po zdaniu egzaminu dojrzałości nie od razu podjął studia teologiczne, gdyż dwa lata pełnił obowiązki nauczyciela domowego. Studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim, gdzie wstąpił do Towarzystwa Literacko-Słowiańskiego (1838-1841). Pełnił w nim rolę sekretarza. W 1842 r. uzyskał tytuł licencjata teologii, mimo to nie został przyjęty na kurs praktyczny do Seminarium Duchownego w Gnieźnie. Jeden z jego wykładów na wrocławskiej uczelni (Balzer) rozpowszechniał tezy Georga Hermesa, którego dzieła umieszczono w indeksie ksiąg zakazanych. Ze względu na ten fakt, ówczesny arcybiskup gnieźnieński Marcin Dunin domagał się od niego powtórzenia studiów. Ten jednak zgłosił się do Seminarium Duchownego w Pelplinie, w którym otrzymał święcenia kapłańskie (1843). Swoją posługę kapłańską rozpoczął jako wikary w gdańskim klasztorze świętej Brygidy, a następnie został proboszczem w Chełmnie; urząd ten pełnił przez 26 lat (1846-1872). Dla jego dalszej działalności publicznej istotny był fakt, że Chełmno było w tym czasie ośrodkiem polskiego ruchu narodowego na Pomorzu. Podczas Wiosny Ludów w l. 1848-1849 działał w Lidze Polskiej. Został współzałożycielem pierwszego na Pomorzu polskiego czasopisma politycznego „Szkółka Narodowa”. Uczestniczył w obradach Rady Prowincjonalnej w Chełmnie w 1849 r., która przygotowywała petycje do rządu pruskiego w sprawie przywrócenia Polakom pełni praw narodowych. W l. 1849-1863 trzykrotnie wybrany posłem do sejmiku pruskiego. Piął się również w hierarchii kościelnej. W 1868 r. biskup chełmiński Jan Nepomucen Marwicz mianował go kanonikiem honorowym Kapituły Chełmińskiej. W 1869 r. brał czynny udział w akcji wiecowej w Chełmnie, która doprowadziła do opracowania tzw. „rezolucji chełmińskich”, domagających się języka polskiego w szkolnictwie elementarnym dla polskich dzieci. W okresie kulturkampfu zmuszony do opuszczenia parafii chełmińskiej. Osiadł jako proboszcz w Szynychu k. Chełmna (1872). Zmarł w Chełmnie w 1900 r.

Literatura:

1. Mross H., *Bartoszkiewicz Jan (1813-1900)*, [w:] *Słownik biograficzny kapłanów diecezji chełmińskiej wyświęconych w latach 1821-1920*, Pelplin 1995, s. 5-6.
2. Mańkowski A., *Bartoszkiewicz Jan (1813-1900)*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 1, Kraków 1935, s. 329.

Piotr Świerkowski